

Şygryýet melekleri / makalajyklar toplумы –Bežan Matur

Category: Goşgular, Kitapcy, Sözler, Şygryýet melekleri

написано kitapcy | 24 январа, 2025

Şygryýet melekleri / makalajyklar toplумы –Bežan Matur BEŽAN
MATUR

Bežan Matur (Bejan Matur) 1968-nji ýylyň 14-nji sentýabrynda Kahramanmaraşda doglan, türk şahyra-hanymdyr. Bežan hanymyň gelip çykyşy kürt-alewitlerden bolandygy sebäpli olar öýlerinde kürtçe gepleşselerem, türk dilinde Gazantipdäki internat-liseýi tamamlayar, soňra Ankara uniwersitetiniň Hukuk fakultetini okaýar.

Bežan hanym ilkinji goşgularyny talypka žurnallada neşir etdirip başlaýar. 1996-njy ýylda ilkinji şygrylar kitabyny çap etdirýär. Bežan hanym türk dilinde ýazýar we öz makalalaryny “Zaman” gazetinde hem-de onuň “Şu günki Zaman” atly iňlis dilindäki görnüşinde yzygiderli çap etdirýär. Ondan başga-da Bejan hanym teleýaýlymda Atlas gepleşigini alyp barýar. Köp syýahat edýär. Stambulda ýaşaýar.

Bejan hanymyň kitaplary:

1. Öýlerde uwlaýan ýel/ Rüzgär Dolu Konaklar (1996, 2006-njy ýylda nemes diline, 2011-nji ýylda hytaý diline terjime edilen);
2. Onuň çölünde/ Onun Çölünde (2002, 2012-nji ýylda katalan diline terjime edilen);
3. Aýda terbiýelenen ogullar / Ayın Büyüttüğü Oğullar (2002,

2011);

4. Sabyrly Hudanyň ybadathanasynda / In the Temple of a Patient God (2003);

5. Ybraýymyň meni terk etmesi /İbrahim'in Beni Terk Etmesi (2008, 2012-nji ýylda iňlis diline terjime edilen);

6. Gündogaryň gapysy: Diýarbakır / Doğunun Kapısı: Diyarbakır (2009);

7. Ykbal deňiz / Kader Denizi (2010)

8. Dagyň aňyrsyna bakmak / Dağın Ardına Bakmak (2011).

Bežan Matur birnäçe milli baýraklaryň eýesidir. Onuň goşgulary 17 dile terjime edilen.

Bežan hanymyň “Ybraýymyň meni terk etmesi” atly ýygyndysyndan goşgularyň rus diline terjimesi:

ТЬМА, УКАЗУЮЩАЯ ПУТЬ.

Наклонись над колодцем

Наклонись и услышь шелест крыльев архангела Джабраила.

Их не видя.

Но узришь там

Ты живые слова

И то, как один человек переходит в другого.

Может быть это тьма, что укажет нам путь

Между мной и тобой

А, возможно, всего только взгляд.

И куда ты идешь,

Ища перстень с Всевышнего именем

И возможно твой поиск любви- в обретении шанса

Предстать пред Аллахом.

МИРНЫЙ РАССВЕТ

Час за часом идет

Утро мирное

Полное роз и фонтанов.

С теплотой встречает творение все

Опоздавшее выйти с обители сна.

И в рассвете забрезжившем, руки

Разомкнулись на каменной статуе

Найдя в темноте человека.
Желанного.
Обладавшего чем-то, что больше, чем слово.
Тем, что зовется — любовь.

Bejan hanymyň türk dilindäki şygry:

Allahın Duvarında Bir Harftir Kadın

I

Allahın duvarında bir harftir kadın
Siyah kuğuya benzer
Beklemeyi öğrenmiş

II

Ölüm
Zamana
Bekleme git dediği gün
Bildim.
Gün vurmadı yüzüne çinilerin
Çinilere yatırdım oğlumu
Boğdum.
Karnımda büyüdüğü gün bildim
Siyah bir kuğu gibi,
Allahın harflerinden süzülüp
Avluya giren kadın
Su sesinde kendini diledi.

III

Gölgesinde şadırvanın
Günlerce bekledi.
İnsan olmak istiyordu
Kanatlarından kurtulmak.
Şadırvanda aktıkça su
Kanatları incelme.
Ve kaldırıncı kanadını

İçinde bir yılan gördü.
Değişmiş kabuğu
Zarı incelmiş.
Boynunu uzatıp derine baksa
Çürümüş bir oğul görecekti
Bakmadı hiç.

IV

Avludaki dilenci
Allahın harflerini bilmeyenler
Günaha girecek diyordu şarkısında
Sela sesiyle su
Karıştı kadında

V

Ölüm zamana bekleme git derken
Bekledim avluda.
Allahın harflerini bilmiyordum
Zaman bendim
Günah da.

Ayak İzleri

Bir kuyuya eğildiğinde
Yüzünü görecektir su yoksa
Çekil
Öldürse de su seni
Görerek öldürür
Susuz kuyudan kork

Kuru düşünme cehennemi
Nemlidir
Ve ayak izleri vardır
Önceden
Gidecek olan herkesin

Aýak yzlary

Bir guýa egileniňde
Ýüzüň görünjek suw ýok bolsa
Çekil o ýerden.
Öldürse-de suw seni
Ýüzüňe garap öldürer.
Sen suwsuz guýydan gork.

Jähennem gurudyr öýtme –
Çyglydyr.
Hem o ýerde barjaklaryň
Öňünden basylan
aýak yzlary bardyr.

Goşgyny terjime eden: @mango.

ONUŇ ÇÖLÜNDE

Onuň çölüne gitdim.
Düşledim,
Diwaryň gan lagtasynda.
Oň tapan damary meni çagyrdy.
Ruhumy köne gana ýuwdy,
çöwürdi.

Onuň çölüne düşdüm,
oturdym çadyrynda.
Gadym kowmuň duşuşygy, şowhuny.
Uçup barýan guş deý gonup pudaga
Diýdi maňa «ölmersiň sen»
Müdimi,
Müdimisiň sen.

Onuň çölünde gije gymyldar.
Ýylan-içýanlaryň tümlügi bilen.
Ýaşayyş zähere bukular ýatar
Köpeler çar ýana şumlugy bilen.

Ol taşlady meni.
Çölüň gyzyly suwunda
Balyklara gararyn
Nepesimi tutaryn
Uka giderin.

Onuň çölünde her gije
Pyşyrdaryn gumlara.
Çölüň nädip ýaradylşyn soraryn,
Üstün aldyrmanka goýunlara.

Onuň çölünde maslyk men.
Geliň, göteriň meni.
Giden ýolunda buluda degen kölege
Taşlap gidilen ýaly.

Bir ses oýandyrar meni
Gahara gan eýlenen aldaw bilen ýalbarar.

Hudaýa ýüzlendim.
Nädip zalym göwrede barlygy onuň.
Gözellik hasrata gowşanda ýadar
Mydam ýasyn tutup gezjek gözüniň
Nury bilen ýene roýumy idär.
Her bir ýüz alamat Haktagaladan.
Muny bir ýaşuly aýdan wagtynda
Jyda düşen eken goşa dideden.

Ejem oňa juda ynanan borly,
Ýüzümi gussa bilen dyrçanaklady.
Hudaýa el serip mynajat etdi:
«Ynha, ejem dünýä indi täzedem
Ejem ýene barlygyma dolandy».

Gije pasly kapasada dur öňde
Doga etdim, wagt soradym Hudaýdan.
Oň barlygna örkün baglajak hiçlik
Düşüş üçin,
Ol jadyda kalbyma sanjylan yza bilen

Gygyrdym;

Başga adamlar başga-başga dillerde
Biziň üçin doga-dileg etsinler.
Ölümi tananymyz we dymanymyz üçin
Mübäreklesinler.

Öli ýapragyň galgaýşy deý şemalda
Göwräm ýitirdi öz ýerini.

Agyr uky bilen gizlendi tohum a barlyk.

Agyr isleg bilen.

Gyzyl gan lagtasy.

Mahmal saba.

Ört üstümi.

Agyr güýjün ýüzüniň nädip çeken bolsa Hak
Hem nädip gizlän bolsa buýrasyna gülşüni
Gördüm men.

Mahmala oralyp çöl-beýewanda,

Ýatyryn ölmüme garaşyp,

Rahat.

Ýok-la, bir gije bu.

Ertir turup söýgüden söz açarys.

Ne uzaga çekdi diýer ol maňa

Ne beýle köp garaşdyrды ýaşayşy.

Şol uzyn günüň ertesinde

Sesin duýdum gündiz bilen gijäniň

Jarkyldysyny.

Mahmal örülen dek aralarynda

Gowuşdylar bir-birine

Usullyk bilen.

Ukla,

agyr ukyňy

Daşlaň astynda we suw ýaly islegleň bilen gal.

Gin howluda gije ýapylan gapylaryň

agyrlygy.

Şemal dyrtmalaýar gapyny

Söýgi alyysda.

Ne täsin, ynanamok.

Arkamy sypadyň we ol ýerde aý bilen nur saçýan
çyzgylaryň

Bir gussadan çykan bigünälikdigine geň galdyň.

Gitjekdigiňi aýtdyň

Ynanmadym saňa.

A men muny dogulmankam bilýärdim

Gamly ruhda gaýmalayan göwre bu.

Sa:p hem çaga ýaly oýlan düşegiňde.

Gan we dymmak bilen ýatan ten, nätjek

Ylalaşar ýene agyr bolsa-da.

Ak mahmal düşekde,

başujuma

Çüýşe gözi goýup gidipsiň.

Oňa pyşyrdan sözleriň

Söýgi bolan barlygy

Ol gidensoň garaldy.

Ýüzünde gök asmanyň

Akja bolup, hereketsiz ýatyrn.

Atylyp turdum gaýgydan

Garaşmak düşeginden.

Içimde bir gara daş.

Atlary gördüm.

Gapynyň öňünde duran adamy,
sözünü.

Köpi gören perýat bilen ýaşaýyş.

Bir syryň maňa berilmedik yerinden

Ýüzlendim oňa

Maňa näme sözläp biljek?

Çölüň aýtmadyk zady näme?

Ruhumy ol ýerde saklan güüç bilen

Gijäden ilteşdi tenim.

Çagyrmady hernä çöli barlygym
Şondan soňra.

Aýna seredýärim
Üýtgäpdir gözlerim.
Çölde çägelere sereden zenan
Takdyra garan
Indi meň özüm.

Gördüm çyzyklarny owuçlarynyň
Çöl hemme zady aýtdy maňa.

Düşündim, nirede soňlandy söýgi
Gan lagtaly otagyňda oýanan göwräm
Nämüçin sygmady barlyga.

Kölgeli ýapraklaň ýalňyzlygyna
Seni goýup gidýändigimi duýawer.
Gün doganda gözün açan nepesiň
Hem saňa dolanan nerkes gözleriň
Ýalbaryşdan doly halkalaryna.
Çölden alanyňy çöle berewer
Durmuşdan alanňam ýene durmuşa.
Indi garaşamok
Gal, öňki ýeriňde.
Yzda, depeleriň yzly-yzyna
Düzlüp bar eýlegen dünýäsiniň hiçlik ähti ýaly.
Hiç zat. Hem kölege.
Gije aý
Goje mahmal we ýokluk.
Ýok gije.

Çölden alanyňy çöle berewer
Durmuşdan alanňam ýene durmuşa.

- Onun Çölünde

Onun çölüne gittim.
Konuğum,

Duvardaki kan pıhtısında.
Onun bulduğu damar beni çağırđı.
Ve ruhum eski bir kanla yıkandı.

Onun çölüne düştüm, oturdum cadırında.
Eski bir kavmin buluşması ve töreni.
Bir yaban kuş gibi tûneyip kıyıya
Dedi ki bana “ ölümsün sen “
Mutlak
Mutlak olan.

Onun çölünde gece kımıldar.
Yılan ve akrep karanlığıyla.
Hayat bir zehre gizlenir
Çoğalır sabırla.

O bıraktı beni.
Çöldeki kızıl sularda
Balıklara bakacak
Nefesimi tutarak
Uyuyacağım.

Onun çölünde her gece
Fısıldadım kumlara.
Sordum nasıl yaptıklarını çölü,
Boğmadan koyun koyuna.

Onun çölünde ölüyüm ben.
Gelin ve kaldırın beni.
Gittiğı yolda bulutlara değen bir gölge bırakılmış sanki.

Bir sesle uyandıracak beni
Kahra kan olan bir aldanışla yakaracak

Tanrıya söylendim.
Nasıl da zalim gövdede varlığı onun.
Güzellik acıya kavuştuğunda yorulur ve
Hep yaslı kalacak gözün ışığıyla bakar;
Her yüz bir işarettir tanrıdan.

Bunu yaşı bir adam söylediğinde
Gözleri yoktu.

Annem öyle inanmış olmalı ki ona,
Yüzümü kederli çizdi.

Ve uzayıp tanrıya

“işte” dedi

“ benim annem yeniden doğdu
annem varlığıma döndü”

Gece paslı bir kafesle durdu önümde

Dua için zaman istedim tanrıdan.

Onun varlığına adanacak hiçlik

Düş için,

0 büyüde kalbime saplanan acıyla

Bağırdım;

Başka adamlar, başka dillerde dua etsinler. Bizim için.

Ölümü tanıdığımız ve sessiz olduğumuz için

Kutsasınlar.

Ölü bir yaprağın sürüklenişi gibi rüzgarda

Gövdem yitirdi yerini.

Ağır bir uykuyla gizlendi tohumu varlık.

Ağır bir istekle.

Kızıl kan pıhtısı. Tül sabah. Ört üstümü.

Koyu gücünü yüzünün nasıl çizdiyse tanrı

Ve ne gizlediyse kıvrımına gülüsünün.

Gördüm ben.

Tüllere sarılmış çölde ölümümü bekliyorum. Sakinim.

Yok bir gece bu.

Sabah uyanacak aşkı konuşacağız.

Ne çok sürdü diyecek bana.

Ne uzun sürdü hayat.

0 uzun günün sabahında

Sesini duydum gün ve gecenin çakışmasının.

Bir tül işleniyormuş gibi aralarında

Kavuştular usulca.

Uyu ağır uykunu
Taşların altında ve su isteğinle kal.
Geniş bir avluda gece kapanan kapıların ağırlığı.
Sürecek olan dilsizlik.
Rüzger tırmalıyor kapını
Aşk uzakta.

Ne tuhaf inanmaman.
Sırtıma dokundun ve orada ayla ışıyan çizgilerin
Bir acıdan artan masumiyet olduğuna şaşırdın.
Gideceğini söyledin
İnanmadım sana.
Oysa ben daha doğmadan biliyordum.
Acılı bir ruhta oyalanan bir gövde bu.
Saf ve çocukça bir düşün yatağında.

Kan ve sussusla dinlenen ten kabullenir.
Beyaz tül yatağında başucuma
Camdan bir göz bırakıp gittin.

Ona fısıldanan sözlerin
Aşk olan varlığı
O gidince karardı.
Yüzeyinde göğün
Beyaz ve kıpırtısızım.

Acıdan bir okla çıktım
Bekleyiş yatağından.
İçimde siyah bir taş.
Atları gördüm.
Kapı önlerinde oturan insanı, sözü.
Çok yaşanmış bir çığlıkla hayat.

Bir sırrın bana verilmediği yerden
Sordum ona
Bana ne söyleyeceksin?
Çölün söylemediği ne?

Ruhumu oarada tutan ağırlıkla

Geceye ilendi tenim.
Ve çağırmadı çölü varlığım
Ondan sonra.

Aynaya dönüyorum
Değişmiş gözlerim.
Çölde kumlara bakan kadın
Kedere bakan
Artık benim.

Gördüm çizgilerini avuçlarının
Çöl her şeyi söyledi bana.

Anladım nerede bitti aşk
Kan pıhtılı odanda uyanan gövdem
Neden sığmadı varlığa.

Seni yaprakların gölgeli yalnızlığına bırakıyorum.
Gün doğumunda uyanan nefese ve sana dönen gözlerin
Yakaran çizgisine.
Çölden aldığını çöle ver
Hayattan aldığını hayata.
Artık beklemiyorum
Kal orada.
Geride, tepelerin art arda dizilmekle
Var ettikleri dünya bir hiçlik ahti gibi.
Bir hiç ve gölge.
Gece ay
Gece tül ve yokluk.
Yok gece.

Çölden aldığını çöle ver
Hayattan aldığını hayata.

Goşgyny terjime eden: @Gökböri.

Makalaň a l n a n çeşmesi:
<https://riataza.com/2020/02/24/kurds kaya-poetessa-bedzhan-matur-poeticheskoe-tvorchestvo-chast-moej-dushi/>. 18.10.2021ý.

Şygryýet melekleri